

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

FINANCIAL MANAGEMENT OF INSURANCE COMPANIES

У статті розглянуто сутність фінансового менеджменту страхових компаній. З'ясовано специфічні риси управління фінансовим менеджментом та ризиками страховика як суб'єкта ринкових відносин. Розглянуто основні проблеми управління фінансовими ризиками страхових компаній в Україні. Визначено шляхи підвищення ефективності фінансового менеджменту страхових компаній на сучасному етапі. Охарактеризовано специфіку діяльності страхових компаній, яка вирізняє їх серед інших суб'єктів господарювання щодо класифікації основних фінансових ризиків. Для побудови ефективної системи управління ними існує необхідність чіткої систематизації ризиків страховика. Отже, для провадження успішної діяльності в умовах невизначеності, волатильності фінансових ринків, недосконалого правового поля страхові компанії повинні здійснювати ефективний ризик-менеджмент, спрямований на оптимізацію ризиків та забезпечення надійних позицій суб'єкта господарювання на ринку.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, страхова компанія, фінансова стійкість, прийняті ризики страховика, страховий менеджмент.

В статті розглянуто сутність фінансового менеджменту страхових компаній.

Выяснены специфические черты управления финансовым менеджментом и рисками страховщика как субъекта рыночных отношений. Рассмотрены основные проблемы управления финансовыми рисками страховых компаний в Украине. Определены пути повышения эффективности финансового менеджмента страховых компаний на современном этапе. Охарактеризована специфика деятельности страховых компаний, которая выделяет их среди других субъектов хозяйствования касательно классификации основных финансовых рисков. Для построения эффективной системы управления ими существует необходимость четкой систематизации рисков страховщика. Итак, для осуществления успешной деятельности в условиях неопределенности, волатильности финансовых рынков, несовершенного правового поля страховые компании должны осуществлять эффективный риск-менеджмент, направленный на оптимизацию рисков и обеспечение надежных позиций субъекта хозяйствования на рынке.

Ключевые слова: финансовый менеджмент, страховая компания, финансовая устойчивость, принятые риски страховщика, страховой менеджмент.

УДК 336

Алескерова Ю.В.

д.е.н., старший науковий співробітник, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Вінницький національний аграрний університет

Онуфрієць Т.С.

магістр

Вінницький національний аграрний університет

Essence of financial management of insurance companies is considered in the article. The specific lines of management a financial management and risks of insurer are found out as a subject of market relations. The basic problems of management of insurance companies' financial risks are considered in Ukraine. Certainly ways of increase of efficiency of financial management of insurance companies on the modern stage. The specific of activity of insurance companies, which selects them among of other subjects of manage in a question classification of basic financial risks, is described. For the construction of effective control system by them is a necessity of clear systematization of risks of insurer. Therefore, for realization of successful activity in the conditions of vagueness, volatility of financial markets, imperfect legal field insurance companies must carry out an effective risk-management, directed on optimization of risks and providing of reliable positions of subject of manage at the market. Critical analysis of existing approaches to assessing the level of financial stability of insurance companies indicates that the assessment is based on the calculation and analysis of relative and absolute financial indicators, the number of which, the method of calculation and interpretation can vary significantly from each of the authors. An economic precondition for the financial sustainability of an insurance company is the existence of a certain correlation between the size of the company's liabilities and the amount of funds it manages. This approach in the economic literature is used in the connection "liquidity of the insurance company – solvency – stability". As a result, attempts are made to determine the financial stability of the insurer within the set of indicators that characterize the financial position of the company and the effectiveness of its activities. In the insurance business, as in any other, it is important not only to create the value of the company, but also to strive to maximize it. The importance of effectively managing the assets of an insurance company, especially in today's crisis conditions, is determined by two goals. The first is to provide the required level of solvency and financial stability, which requires respect for certain, ratios between insurance reserves and acceptable insurance liabilities. The second is profit making. At the same time, for the purpose of achieving both goals, it is important to take advantage of the institutions of joint investment and cooperation with asset management companies.

Key words: financial management, insurance company, financial firmness, accepted risks of insurer, insurance management.

Постановка проблеми. Критичний аналіз наявних підходів до оцінювання рівня фінансової стійкості страхових компаній свідчить про те, що оцінювання здійснюється на основі розрахунку й аналізу відносних та абсолютних фінансових показників, кількість, спосіб обчислення й трактування яких можуть істотно різнитися в кожного з авторів.

Економічною передумовою фінансової стійкості страхової компанії є наявність певного співвідношення величини зобов'язань компанії та розміру коштів, якими вона розпоряджається. Цей

підхід в економічній літературі застосовується у зв'язці «ліквідність страхової компанії – платоспроможність – стійкість». В результаті цього формуються спроби визначення фінансової стійкості страховика в межах набору показників, що характеризують фінансовий стан компанії та ефективність її діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню страхового менеджменту присвячена значна кількість публікацій як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, таких як О.П. Архипов, А.Л. Баранов, О.В. Баранова, О.І. Баранов-

ський, В. Блекберн, О.М. Залетов, В.В. Ковальов, О.В. Козьменко, В.І. Нечипоренко, С.С. Осадець, Н.В. Ткаченко, Д. Хемптон. Водночас потребує розгляду проблема управління ризиками різних категорій економічних суб'єктів з урахуванням специфіки розвитку страхових відносин в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі фінансового менеджменту в страхових компаніях.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В економічній літературі у галузі страхування використовується кілька трактувань поняття «фінансова стійкість». Ця ситуація приводить до ототожнення фінансової стійкості з іншими характеристиками діяльності страховика, а саме надійністю, платоспроможністю, ліквідністю, безпекою.

Фінансова стійкість – це характеристика, що свідчить про стабільне становище страхової компанії, а саме перевищення доходів над видатками, вільне розпорядження коштами, їх ефективне використання.

Саме фінансова стійкість є індикатором того, чи зможе страхова компанія в майбутньому виконати свої зобов'язання, а оцінювання рівня фінансової стійкості є одним з найважливіших завдань визначення якості роботи страховика.

У більшості наукових праць автори виділяють майже однакові або схожі умови забезпечення фінансової стійкості страховика. Ці умови, на нашу думку, становлять базові складові фінансової стійкості страхової компанії. Так, до основних критеріїв забезпечення стабільної діяльності страховика відносять достатність власного капіталу, урівноважену тарифну політику, збалансованість страхового портфеля, наявність безпечної програми перестраховування, адекватні методи формування страхових резервів, оптимальну інвестиційну політику, високий рівень платоспроможності.

В останні десятиліття український страховий ринок розвивався стрімкими темпами. Проте такий розвиток не забезпечує стану фінансової надійності ринку, що особливо виявляється за впливу важко прогнозованих форс-мажорних обставин.

Менеджмент страхової компанії донедавна розглядався виключно з точки зору забезпечення виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками, тобто лише з позицій достатності капіталу й тільки державою в особі регуляторних органів. Однак останнім часом страхова діяльність вважається досить привабливою для інвестування, що зумовлює цікавість до питань управління капіталом страховика задля визначення його вартості, структури, ціни залучення та порівняння з можливими альтернативними вкладеннями.

У страховому бізнесі, як і в будь-якому іншому, важливо не тільки створити вартість компанії, але й прагнути її максимізації. Важливість ефективного

управління активами страхової компанії (особливо за сучасних кризових умов діяльності) визначається двома цілями. Перша полягає у забезпеченні необхідного рівня платоспроможності та фінансової стійкості, для чого необхідно дотримуватись визначених співвідношень страхових резервів та прийнятних страхових зобов'язань. Друга полягає в одержанні прибутку. При цьому для досягнення обох цілей актуальними є використання переваг інститутів спільного інвестування й співробітництво з компаніями з управління активами.

Фінансовий менеджмент – це управління фінансами господарюючих суб'єктів, фінансовий аналіз, планування, а також пошук та розподіл капіталу. Він охоплює всі основні сфери фінансів, поширюється на всі сегменти фінансового ринку та є складовою частиною управлінської діяльності.

Страховий менеджмент, як загальний, так і фінансовий, вимушений мати справу з ризиком браку зібраної страхової премії та сформованого страхового фонду на майбутні виплати за укладеними договорами страхування, тобто ризиком неплатоспроможності. Цей ризик є специфічним для страхового бізнесу. З урахуванням цієї специфіки фінансовий менеджмент у страховому бізнесі можна визначити як управління залученими та власними фінансами для досягнення стратегічної мети бізнесу за дотримання нормативних вимог фінансової стійкості страхової компанії.

Інший об'єктивний ризик полягає у втраті інвестиційного доходу та інвестиційних вкладень внаслідок кон'юнктурних коливань ринку й економічних криз. Однак цей ризик є загальним для всього фінансового підприємництва. Ця мета через найважливішу соціальну роль страхування повинна враховувати не тільки інтереси власника бізнесу, але й інтереси суспільства та держави.

Практика корпоративного управління, що склалася в розвинених країнах, показує, що стратегічні цілі бізнесу формуються в місії корпорації. Загалом місію страхового бізнесу можна сформулювати як задоволення суспільної потреби в надійному страховому захисті. Основні задачі фінансового менеджменту у страхуванні можна сформулювати таким чином:

- 1) фінансове планування на основі прийнятої стратегії розвитку;
- 2) формування та використання статутного капіталу відповідно до вимог чинного страхового законодавства, розмір якого є достатнім для виконання прийнятих страхових зобов'язань;
- 3) встановлення вартості страхових послуг, адекватної ризикам та плановим власним витратам компанії, що приймаються на страхування;
- 4) формування й розміщення страхових резервів відповідно до чинного страхового законодавства й додаткових вимог до поворотності та ліквідності;

5) контроль за поточним станом платоспроможності компанії та його відповідністю вимогам законодавства;

6) контроль за досягненням ключових фінансових показників загалом та за функціональними й лінійними підрозділами зокрема;

7) своєчасна й повна сплата податків та зборів;

8) формування обов'язкової та додаткової управлінської звітності, її доведення до зацікавлених осіб.

Фінансовий менеджмент реалізується у власних йому функціях та має виражену специфіку, таку як управління грошовими потоками, тому його функції зумовлені завданнями фінансів страхової компанії.

Разом з традиційними методами планування, калькуляції, бюджетування, фінансового аналізу та контролю фінансовий менеджмент у страховому бізнесі повинен застосовувати методи математичної статистики, теорії вірогідності та дослідження операцій. Особливу роль у фінансовому менеджменті страхового бізнесу відіграють експертні висновки за оцінюванням ризиків, що приймаються на страхування, та оцінюванням збитку від страхових випадків, що складаються технічними, медичними, фінансовими та юридичними експертами.

Найважливішою особливістю інструментарію фінансового страхового менеджменту є системність його вживання, оскільки тільки поєднання різних методів та інструментів дасть змогу одержати об'єктивну інформацію для ухвалення фінансового рішення.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, для підвищення якості фінансового менеджменту страхових компаній доцільно впровадити зарубіжний досвід організації страхування й ефективного функціонування страхового ринку; розвивати та розширювати всі види страхування завдяки впровадженню європейських та світових технологій; максимізувати обсяг охоплення ринку; зміцнити та вдосконалити організаційно-територіальну мережу й матеріально-технічну базу.

Вказані пропозиції щодо покращення фінансового менеджменту страховика вплинуть на підвищення прибутковості компанії, отже, ефективності її діяльності, її фінансових показників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алескерова Ю.В., Тодосійчук В.Л., Гранат Ю.Ю. Управління пасивами комерційного банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 437–440.

2. Алескерова Ю.В., Сідак О.С. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 300–306.

3. Азаренкова Г.М., Біломістна І.І., Сословський В.Г. Управління фінансовими ресурсами банку : монографія. Київ : УБС НБУ, 2012. 179 с.

4. Національний банк України : веб-сайт. URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 12.01.2019).

5. Aleskerova Yu., Mulyk T., Fedoryshyna L. Improving credit protection analysis methods. Reports of main agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. No. 2. P. 1–7.

6. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of investment activities of enterprises of Ukraine. *Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine*. Riga. 2018. P. 1–17.

REFERENCES:

1. Aleskerova Yu.V., Todosiychuk V.L., Granat Yu.Yu. (2018) *Upravlinnya pasivami komertsyynogo banku. Global'ni ta natsional'ni problemi ekonomiki*. [Management of the capital of a commercial bank. Global and national problems of the economy]. Vyp. 23. S. 437–440 (in Ukrainian).

2. Aleskerova Yu.V., Sidak O.M. (2018) *Upravlinnya kapitalom strakhovikh kompaniy. Infrastruktura rinku*. [Capital Management of Insurance Companies. Market Infrastructure]. Vyp. 18. S. 300–306 (in Ukrainian).

3. Azarenkova G.M., Belomistnaya I.I. and Sozlovsky V.G. (2012) *Upravlinnia finansovymy resursamy banku* [Management of financial resources of the bank], UBS NBU, Kyiv, Ukraine (in Ukrainian).

4. National Bank of Ukraine (2018), available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57420 (accessed: 12 January 2019) (in Ukrainian).

5. Aleskerova Yu., Mulyk T., Fedoryshyna L. (2018) Improving credit protection analysis methods Reports of main agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 2, pp. 1–7 (in English).

6. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. (2018) Analysis of investment activities of enterprises of Ukraine. *Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine*. Riga. 2018. P. 1–17 (in English).

Aleskerova Yuliia

Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher,
Senior Lecturer at Department of Finance,
Banking and Insurance
Vinnytsia National Agrarian University

Onufriets Tatyana

Master's Degree
Vinnytsia National Agrarian University

FINANCIAL MANAGEMENT OF INSURANCE COMPANIES

In economic literature a few interpretations of concept "financial firmness are used in industry of insurance". This situation results in equation of financial firmness with other descriptions of activity of insurer: by reliability, solvency, liquidity, safety. Financial firmness is description which testifies to stable position of insurance company: about exceeding of profits above charges, free order by money and their effective use.

Exactly financial firmness comes forward the indicator of that, whether an insurance company will be able in the future to execute the obligations, and an estimation of level of financial firmness is one of the most essential tasks at determination of quality of work of insurer. In most scientific labour authors select the almost identical or alike terms of providing of financial firmness of insurer. These terms, to our opinion, make the base constituents of financial firmness of insurance company.

Yes, to the basic criteria of providing of stable activity of insurer take: sufficientness of property asset, balanced tariff policy, balanced of insurance brief-case, presence of the safe program of reinsurance, adequate methods of forming of insurance backlogs, optimum investment policy, high level of solvency. Last decades the Ukrainian insurance market developed swift rates.

However much such development provides the state of financial reliability of market which especially appears at influence of difficult to predict force of major circumstances. The management of insurance company was till recently examined exceptionally from point of providing of implementation the insurer of the obligations before insure, that only from positions of sufficientness of capital and only by the state in the person of regulator organs.

However, lately insurance activity is considered attractive enough for investing, which predetermines curiosity to the questions of management of insurer a capital with the purpose of determination of his cost, structure, cost of bringing in and comparison, with possible alternative investments.

For the improvement of quality of financial management of insurance companies it is expedient to inculcate foreign experience of management and organization of insurance and effective functioning of insurance market; to develop and extend all types of insurance due to introduction of European and world technologies; maximization the volume of scope of market; to fix and perfect organizationally territorial network and material and technical base.

The indicated suggestions in relation to the improvement of financial management of insurer will influence on the increase of profitability of company, and consequently, and to efficiency of its activity, improvement of it financial indexes.

Financial management is realized in inherent functions of it and has the expressed specificity – management of cash flows; therefore its functions are predetermined by tasks of insurance of insurance of the insurance company.

Together with traditional methods of planning, costing, budgeting, financial analysis and control, financial management in the insurance business should apply methods of mathematical statistics, theory of probability and operations research. Special role in the financial management of insurance business is played by expert conclusions on the assessment of risks taken for insurance, and the assessment of damage from insurance incidents, compiled by technical, medical, financial and legal experts.

The most important feature of the financial insurance toolkit is the systematic use of it, since only a combination of different methods and tools will enable you to obtain objective information for a financial decision.

To improve the quality of financial management of insurance companies, it is expedient to introduce foreign experience in the management and organization of insurance and the effective functioning of the insurance market; to develop and expand all types of insurance through the introduction of European and world-wide technologies; maximize market coverage; to strengthen and improve the organizational-territorial network and material and technical base.

The indicated proposals for improvement of the financial management of the insurer will affect the increase of profitability of the company, and, consequently, the efficiency of its activities, improve its financial performance.